

Lieta C-643/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 26. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Tribunal da Relação de Lisboa (Portugāle)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 4. jūlijs

Apelācijas sūdzības iesniedzēja:

Agenciart – Management Artístico, Sociedade Unipessoal, Lda.

Atbildētāja apelācijas tiesvedībā:

CT

Pamatlietas priekšmets

Apelācijas sūdzība, kas tiek izskatīta *Tribunal da Relação de Lisboa* [Lisabonas Apelācijas tiesā] un kas attiecas uz maksājuma rīkojuma procedūras piemērošanas jomas norobežošanu, proti, vai ir (vai nav) izpildītas objektīvās un subjektīvās prasībās, kas attiecas uz šo procedūru – Direktīvas 2011/7/ES 2. panta 1. un 3. punktā definētie jēdzieni “komercdarījums” un “uzņēmums” – Darbība kā organizācijai neatkarīgas profesionālās darbības ietvaros un šīs darbības strukturēta veikšana

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību, it īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 16. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV 2011, L 48, 1. lpp.) 5. apsvēruma un 2. panta 3. punkta interpretācija; LESD 267. pants

Prejudiciālais jautājums

Vai fiziska persona, kas parasti veic aktrises profesiju kā pašnodarbināta persona par samaksu, lai gan tai nav organizētas resursu struktūras (tādā ziņā, ka viņa tikai veic šo darbību, bet to dara bez savām telpām, darbiniekiem, instrumentiem vai aprīkojuma, kas saistīts ar tās profesionālo darbību), ir uzskatāma par “uzņēmumu” atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Direktīvas 2011/7/ES 5. apsvērumam un 2. panta 3. punktam un to mērķiem?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/7/ES (2011. gada 16. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos, jo īpaši 5. un 10. apsvēruma un 2. panta 1. un 3. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Decreto-Lei n.º 62/2013, de 10 de maio, que estabelece medidas contra os atrasos no pagamento de transações comerciais, e transpõe a Diretiva n.º 2011/7/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 16 de fevereiro de 2011 (2013. gada 10. maija Dekrētlikums Nr. 62/2013, ar ko nosaka pasākumus maksājumu kavējumu novēršanai komercdarījumos un transponē Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Direktīvu 2011/7/ES), jo īpaši 3. panta b) un d) punkts.

“3. pants

Definīcijas

“Šajā likumā:

[..]

b) “komercdarījumi” ir darījumi starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par samaksu;

[..]

d) “uzņēmums” ir jebkurš tiesību subjekts, kas nav valsts iestāde un kas darbojas, veicot neatkarīgu saimniecisko vai profesionālo darbību, pat ja to veic viena persona;”

Regime dos procedimentos para cumprimento de obrigações pecuniárias emergentes de contratos de valor não superior à alçada do tribunal de 1.ª Instância, aprovado pelo Decreto-Lei n.º 269/98, 1 de setembro (Naudas saistību, kas izriet no līgumiem, kuri nav ārpus pirmās instances tiesas jurisdikcijas,

izpildes procesuālais režīms, kas apstiprināts ar 1998. gada 1. septembra Dekrētlikumu Nr. 269/98) (turpmāk tekstā – “RPCOPEC”), jo īpaši 7. pants

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Apelācijas sūdzības iesniedzēja ir komercsabiedrība, kas darbojas mākslinieciskās pārstāvniecības un to aktieru mākslinieciskās karjeras pārvaldības jomā, ar kuriem tā ir noslēgusi pārstāvniecības līgumu. CT, atbildētāja apelācijas tiesvedībā, ir aktrise, kura ar iesniedzēju noslēdza pārstāvniecības līgumu, kas beidzās 2017. gada 30. jūnijā.
- 2 2017. gada maijā apelācijas sūdzības iesniedzēja risināja sarunas ar televīzijas producentu par atbildētājas dalību seriālā un vienojās par darbā pieņemšanas nosacījumiem, saņemot komisijas maksu par sniegtajiem pārstāvības pakalpojumiem. Dalība seriālā sākās 2017. gada jūnijā un beidzās 2018. gada maija beigās.
- 3 Par minētajiem pakalpojumiem apelācijas sūdzības iesniedzēja 2019. gada 17. jūlijā izrakstīja rēķinu Nr. 2019/1 19 188 EUR apmērā, kuru atbildētāja vēl nav apmaksājusi. Apelācijas sūdzības Iesniedzēja apgalvo, ka tai ir tiesības uz komisijas naudu neatkarīgi no tā, ka pārstāvības līgums beidzās 2017. gada 30. jūnijā, jo tā bija atbildīga par aģentūras līguma veicināšanu, apspriešanu un noslēgšanu pirms pārstāvības attiecību izbeigšanās.
- 4 Iesniedzēja pret atbildētāju *Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa* [Lisabonas pirmās instances tiesā, Portugāle] cēla prasību par noteiktas summas samaksu.
- 5 Kā izpildāmu nolēmumu tā iesniedza izpildāmu maksājuma rīkojumu, kas izdots maksājuma rīkojuma procedūrā, ko veic *Balcão Nacional das Injunções* (Valsts maksājumu pieprasījumu dienests, Portugāle). Šī procedūra tika uzsākta 2019. gada 24. oktobrī, un izpildraksts tika izdots 2020. gada 23. janvārī.
- 6 Kā maksājamo summu iesniedzēja norāda rēķinā Nr. 2019/1 norādīto summu 19 188 EUR apmērā, pieskaitot nokavējuma procentus. Maksājuma rīkojums attiecas uz 2017. gada 1. jūnija līgumu par preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu laika posmā no 2017. gada 1. jūnija līdz 2018. gada 31. maijam.
- 7 Atbildētāja iebilda pret izpildes prasību, pamatojoties uz to, ka maksājuma rīkojuma procedūrā paziņošana nav notikusi vai nav spēkā, ka kļūdaini izvēlēts tiesvedības veids, ka viņai nav atbildētājas statusa prasījumu izpildes kontekstā un ka ir iestājies izpildāmā prasījuma noilgums.
- 8 *Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa* uzskatīja, ka iebildums pret izpildes prasību ir pamatots, un līdz ar to izbeidza piedziņas procesu.
- 9 Apelācijas sūdzības iesniedzēja iesniedza apelācijas sūdzību *Tribunal da Relação de Lisboa*, kas ir iesniedzējtiesa.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

Apelācijas sūdzības iesniedzējas nostāja

- 10 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka starp pusēm ar pārstāvības līgumu nodibinātās pārstāvības attiecības ir komercdarījums Dekrētlikuma Nr. 62/2013 3. panta b) punkta izpratnē.
- 11 Apelācijas sūdzības iesniedzējas sniegtie pakalpojumi ir saistīti ar atbildētājas, kas ir aktrise, profesiju un ir paredzēti atbildētājas profesionālās darbības veikšanai, tāpēc neviena no pusēm nav uzskatāma par patērētāju, kas ir būtiski Dekrētlikuma Nr. 62/2013 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ar kuru no šī dekrēta piemērošanas jomas izslēgti ar patērētājiem noslēgtie līgumi.
- 12 Turklāt tieši tāpēc, ka atbildētāja ir pašnodarbināta aktrise un šajā statusā ir noslēgusi apstrīdēto pārstāvības līgumu, tā ir iekļaujama jēdzienā “uzņēmums” atbilstoši Dekrētlikuma Nr. 62/2013 3. panta d) punktam.
- 13 No tā izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas maksājuma rīkojuma procedūras pielietošana atbilst likuma objektīvajām un subjektīvajām prasībām un ir atbilstošs procesuālais līdzeklis, lai panāktu atbildētājas neizpildītā pienākuma izpildi, un tādējādi ir secināms, ka izpildāms nolēmums ir spēkā.
- 14 Tādēļ apelācijas sūdzība ir apmierināma, pārsūdzētais spriedums atceļams un lieta nododama atpakaļ pirmajai instancei tālākai izskatīšanai.

Atbildētājas nostāja

- 15 Atbildētāja uzskata, ka pirmās instances tiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka nevar izmantot maksājuma rīkojuma procedūru, lai tiesas ceļā piedzītu prasīto summu, jo līgums, no kura izriet pienākums samaksāt šo summu, neietilpst komercdarījuma jēdziena tvērumā. Lai varētu uzskatīt, ka runa ir par komercdarījumu, atbilstoši likumam nepieciešams, lai puses būtu uzņēmumi vai uzņēmumi un valsts iestādes, un šajā gadījumā tas acīmredzami tā nav, jo runa nav par attiecībām, kas izveidojušās starp uzņēmumiem vai uzņēmumiem un valsts iestādēm vai kādu, kas nodarbojas ar komercdarbību, jo atbildētāja strādā kā aktrise.
- 16 Atbildētāja savā aizstāvībā atsaucas uz Tiesas 2016. gada 15. decembra spriedumu *Nemec* (C-256/15, EU:C:2016:954), ciktāl tas attiecas uz komercdarījuma un uzņēmuma jēdzienu interpretāciju Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīvas 2000/35/EK izpratnē, kurā Tiesa norāda, ka nepietiek ar to, ka kāda persona veic darījumu, lai tas atbilstu uzņēmuma jēdzienam un lai šo darījumu kvalificētu kā komercdarījumu. Tāpat ir nepieciešams, lai i) šī persona arī rīkotos kā organizācija saistībā ar šo darbību vai neatkarīgu profesionālu darbību, kas nozīmē, ka minētā persona neatkarīgi no tā, kāda ir tās juridiskā forma un statuss atbilstoši valsts tiesībām, veic šo darbību strukturēti un pastāvīgi

un šī darbība tādējādi nevar būt ierobežota ar vienreizēju un atsevišķu pakalpojumu, un attiecīgais darījums ir minētās darbības sastāvdaļa.

- 17 Attiecīgais pārstāvības līgums nebija līgums starp uzņēmumiem, un tādēļ to nevar uzskatīt par komercdarījumu. No šāda līguma parakstīšanas nav secināms, vai atbildētāja, kas ir aktrise, veic saimniecisko darbību strukturēti un pastāvīgi vai arī darbojas komerciālā nolūkā, veicot neatkarīgu profesionālo darbību.
- 18 Tas, ka atbildētāja [sākotnēji] šo līgumu uzskatīja par “komerciālas izplatīšanas” līgumu, neietekmē šāda līguma pušu juridisko kvalifikāciju.
- 19 Atbildētāja strādā brīvajā aktrises profesijā un sniedz intelektuālos pakalpojumus, pamatojoties uz īpašu profesionālo kvalifikāciju, personiski un uzticības attiecību kontekstā, un tādēļ uz to neattiecas uzņēmēja jēdziens.
- 20 Turklāt maksājuma rīkojuma procedūrā atbildētāja norāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pierādījusi, ka tā ir iesniegusi pirmo maksājuma pieprasījumu, un tādēļ ir uzskatāms, ka nav pierādīts, ka atbildētāja ir saņēmusi rēķinu Nr. 2019/1. Tā atsaucas arī uz to, ka netika sniegts paziņojums vai tas nav spēkā, lai iesniegtu iebildumus maksājuma rīkojuma procedūrā, un tādēļ veiktās darbības nav spēkā. Tā kā atbildētāja netika informēta, lieta turpmāk ir jāizskata saskaņā ar īpašo atzīšanas prasības procedūru, kurā maksājuma rīkojums neietver atzīmi par izpildāmību.
- 21 Atbildētāja arī apgalvo, ka pārstāvniecības līgums tika noslēgts nevis starp to un apelācijas sūdzības iesniedzēju, bet gan starp apelācijas sūdzības iesniedzēju un sabiedrību *CT Unipessoal, Lda*. Tādējādi atbildētājai nav tiesību iestāties šajā tiesvedībā kā atbildētājai piespiedu izpildes procedūrā.
- 22 Turklāt prasījumi par pārstāvības pakalpojumu sniegšanu noilgst divu gadu laikā. Laikā, kad iesniedzēja iesniedza maksājuma rīkojuma pieprasījumu, attiecībā uz it kā maksājamo komisijas naudu jau sen bija iestājies noilgums.
- 23 Atbildētāja arī norāda, ka, pirmkārt, starp to un apelācijas sūdzības iesniedzēju noslēgtais līgums tika izbeigts ilgi pirms tam, kad bija beidzies līgums, kas noslēgts ar televīzijas producentu, un, otrkārt, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nebija iesaistīta līguma noslēgšanā ar televīzijas producentu un nebija tā iniciatore, jo tikai atbildētāja vienīgā veica galīgās sarunas par šā līguma noteikumiem. Šo iemeslu dēļ pusei, kura lūdz piespiedu izpildi, komisijas nauda nav jāmaksā.
- 24 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, un lai gan pirmās instances tiesa pienācīgi neizvērtēja iepriekš norādītos pamatojumus, tas neietekmēja lietas iznākumu. Pārsūdzētajā spriedumā nav kļūdaini interpretēts Dekrētikuma Nr. 62/2013 3. panta b) un d) punkts, un tādēļ šī interpretācija ir pilnībā jāatzīst par pareizu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 25 Iesniedzējtiesa izskata jautājumu par to, vai ir pieļauta kļūda, izvēloties procedūras veidu.
- 26 Saskaņā ar likumu visas izpildes pamatā ir dokuments, kas nosaka izpildes darbības priekšmetu un robežas, un šāda dokumenta neesamība vai neizpildāmība ir pamats iebildumiem pret izpildi. Tādējādi ikreiz, kad izpildāmā saistība nav pienācīgi segta ar izpildāmu lēmumu vai pārsniedz tā robežas, ir konstatējama kļūda, jo nav izpildāma lēmuma. Līdz ar to izpildāma lēmuma neesamība neizbēgami izraisa izpildes izbeigšanu.
- 27 Šajā lietā pirmās instances tiesa konstatēja, ka attiecīgais maksājuma rīkojums nav izpildāms lēmums, jo izpildu lietas materiālos esošajā rēķinā norādītā summa pārsniedza 15 000 EUR, un, tā kā atbildētāja nav komercsabiedrība, apelācijas sūdzības iesniedzēja nevarēja uzsākt pret to šādu procedūru.
- 28 Dekrētlíkuma Nr. 62/2013 10. pantā kreditoram komercdarījumā, kurā nav iesaistīti patērētāji, ir piešķirtas tiesības iesniegt pieteikumu par maksājuma rīkojuma izdošanu neatkarīgi no prasījuma summas, t. i., pat ja prasījuma summa pārsniedz 15 000 EUR, kas ir maksājuma rīkojuma vispārējā režīma limits (atbilstoši *RPCOPEC* 7. pantam).
- 29 Tādējādi, ņemot vērā Dekrētlíkuma Nr. 62/2013 2. panta 1. punkta un 2. punkta a) apakšpunkta, kā arī 3. panta b) punkta noteikumus, runa ir par prasījumiem, kas izriet no komercdarījumiem, kuros patērētājs nav iesaistīts.
- 30 Pēc tam iesniedzējtiesa izvērtē maksājuma rīkojuma procedūras objektīvos un subjektīvos apstākļus.
- 31 Attiecībā uz objektīvajām prasībām svarīgi ir jēdzieni “naudas saistības, kas izriet no līguma” (Dekrētlíkuma Nr. 269/98 1. pants) un “komercdarījums” (Dekrētlíkuma Nr. 62/2013 3. panta b) punkts). Attiecībā uz subjektīvajām prasībām svarīgi ir jēdzieni “patērētājs” (Dekrētlíkuma Nr. 62/2013 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts), “valsts iestādes” (Dekrētlíkuma Nr. 62/2013 3. panta c) punkts) un “uzņēmums” (Dekrētlíkuma Nr. 62/2013 3. panta d) punkts).
- 32 Šajā gadījumā izpildrakstā ar atzīmi par izpildāmību tika prasīts apmaksāt rēķinu par pakalpojumiem, kas sniegti saskaņā ar pārstāvniecības līgumu un kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja kā pārstāve esot sniegusi atbildētājai saistībā ar tās profesionālo aktrises darbību.
- 33 No tā izriet, ka ir izpildītas objektīvās prasības attiecībā uz līgumu kā izvīrītā prasījuma avotu un uz finansiālo raksturu šaurā nozīmē, t. i., kā pienākumu samaksāt noteiktu naudas summu. Puses šos punktus neapstrīd.

- 34 Proti, strīds ir par to, vai Dekrētlikuma Nr. 62/2013 3. panta b) un d) punktā paredzētā objektīvā prasība par komercdarbību un subjektīvā prasība par uzņēmuma statusu ir uzskatāmas par izpildītām.
- 35 Iesniedzējtiesa norāda, ka ar šo Dekrētlikumu valsts tiesību sistēmā tika transponēta Direktīva 2011/7/ES, ar kuru tika aizstāta un atcelta Direktīva 2000/35/EK, kas regulēja to pašu jomu.
- 36 Dekrētlikuma Nr. 62/2013 3. panta b) punktā par komercdarījumu tiek uzskatīts darījums, kurā ir iesaistīti uzņēmumi un kurš attiecas uz preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu pret (naudas) atlīdzību.
- 37 Tādēļ ir jāanalizē starp pusēm noslēgtā līguma struktūra. Lai izvērtētu piemērojamo procesuālo formu, ir jāņem vērā prasības priekšmets un pamats, kas izriet no pieprasījuma par maksājuma rīkojuma izdošanu, ņemot vērā, ka šajā pieprasījumā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka tā ir “rīkojusies kā atbildētājas pārstāve”.
- 38 Pārstāvības līgumu reglamentē *Decreto-Lei n.º 178/86, de 3 de julho* (1986. gada 3. jūlija Dekrētlikums Nr. 178/86), kurā tas ir definēts kā līgums, ar kuru viena no pusēm apņemas veicināt līgumu slēgšanu otras puses vārdā par atlīdzību.
- 39 No vienas puses, doktrīnā pārstāvniecības līgums kvalificēts kā komerclīgums. No otras puses, judikatūrā nav sniegta viennozīmīga atbilde uz jautājumu, vai pārstāvniecības līgums par māksliniecisكو karjeru ir kvalificējams kā pārstāvniecības līgums.
- 40 Tā kā pārstāvniecības līgums ir komerciāla pilnvarojuma līguma veids, nav šaubu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas veiktā darbība ir kvalificējama kā pakalpojumu sniegšana. Tādējādi komercdarījuma jēdziena objektīvais aspekts ir izpildīts.
- 41 Iesniedzējtiesa secina, ka šajā lietā ir izpildītas objektīvās prasības maksājuma rīkojuma procedūras piemērošanai tās komerciālajā aspektā.
- 42 Attiecībā uz subjektīvo prasību par uzņēmuma statusu iesniedzējtiesa norāda, ka starp apelācijas sūdzības iesniedzēju, kas ir komercsabiedrība, un atbildētāju, kas ir fiziska persona, tika noslēgts pārstāvniecības līgums, pamatojoties uz kuru tika sniegti rēķinā, kas pievienots maksājuma rīkojuma pieprasījumam, minētie pakalpojumi.
- 43 Tāpēc ir jānosaka, vai uz abiem attiecas uzņēmuma juridiskais jēdziens, proti, vai tās uzskatāmas par jebkuru organizāciju, kas darbojas, veicot neatkarīgu saimniecisku vai profesionālu darbību, pat ja šo darbību veic viena persona (Direktīvas 2011/7/ES 2. panta 3. punkts).
- 44 Nav nekādu šaubu par apelācijas sūdzības iesniedzējas iekļaušanu šajā kategorijā. Jautājums rodas saistībā ar atbildētāju.

- 45 Tā kā apelācijas sūdzības iesniedzēja maksājuma rīkojuma prasījumā apgalvoja, ka atbildētāja ir aktrise, un pārstāvniecības līguma mērķis ir tās karjeras veicināšana, ir lietderīgi ņemt vērā tādas darbības jēdzienu profesionālajā aspektā, ko veic fiziska persona.
- 46 Direktīvas 2011/7/ES 10. apsvēruma, kurā ir skaidri norādīts, ka “šī direktīva attiecas” uz brīvajām profesijām, norāda uz to, ka brīvās profesijas ir iekļautas plašajā uzņēmuma jēdzienā.
- 47 Tā kā maksājuma rīkojuma pieprasījumā tika norādīts, ka atbildētāja ir aktrise un ka pārstāvniecības līgums, ko atbildētāja slēdza ar apelācijas sūdzības iesniedzēju, tika noslēgts, lai veicinātu atbildētājas profesionālo darbību, kuru tā veic kā brīvās profesijas pārstāve, tas *prima facie* norāda uz atbildētājas kā uzņēmuma kvalifikāciju.
- 48 Iesniedzējtiesa atsauca uz spriedumu *Nemec*, uz kuru atsauca atbildētāja un attiecībā uz kuru tā norāda, ka Tiesas sniegtais jēdziena “pastāvīgs” skaidrojums nerada šaubas, jo par tādu ir uzskatāma regulāra un nepārtraukta konkrētas darbības veikšana. Jautājums rodas par to, kas ir saprotams ar “rīkošanos kā organizācijai” un šis “darbības strukturētu īstenošanu”. Spriedums *Nemec* attiecas uz tāda amatnieka profesionālās darbības veikšanu, kuram ir atļauta veikt neatkarīgu individuālu darbu. Šādas darbības veikšana paredz strukturētu ražošanas līdzekļu kopuma nepieciešamību.
- 49 Šādas šaubas joprojām pastāv Direktīvas 2011/7/ES kontekstā, ņemot vērā, ka šajā direktīvā ietvertās “komercdarbības” un “uzņēmuma” jēdzienu definīcijas ir identiskas tām, kas ir iekļautas Direktīvā 2000/35/EK, kas ir sprieduma *Nemec* pamatā.
- 50 Atšķirības starp spriedumā *Nemec* un šajā lietā izskatīto faktisko situāciju neļauj nepārprotami ekstrapolēt Tiesas šā sprieduma secinājumus. Turklāt iesniedzējtiesa nav atradusi nevienu citu Tiesas spriedumu, kurā tā būtu lēmusi par šo normu interpretāciju.
- 51 Tādējādi joprojām pastāv pamatotas šaubas par Direktīvas 2011/7/ES 5. un 10. apsvēruma un 2. panta 1. un 3. punkta interpretāciju, un šai interpretācijai ir būtiska nozīme šīs lietas atrisināšanā.
- 52 Tādēļ iesniedzējtiesa nolemj apturēt tiesvedību un atbilstoši LESD 267. pantam uzdot Tiesai iepriekš minēto prejudiciālo jautājumu.